

УПОВНОВАЖЕНИЙ

Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики,
сім'ї та єдності України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Львівська обласна військова
адміністрація**

Львівська обласна рада

**Міністерство охорони здоров'я
України (до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

*(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)*

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

На підставі статей 1, 19¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» під час виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, працівниками Секретаріату Уповноваженого виявлено порушення прав людини у діяльності філії комунального закладу Львівської обласної ради «Грушківський психоневрологічний інтернат» (далі – заклад, ПНІ, філія).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних у закладах, що надають соціальні послуги.

Усупереч наведеним вимогам законодавства, 29.04.2025 під час відвідування філії групою НПІМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо їх усунення. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

У порушення вимог статті 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» та вимог пункту 9 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957 (далі – Типове положення), адміністрацією ПНІ не організовано проведення щорічного медичного огляду підопічних лікарсько-консультативною комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питань щодо доцільності їх подальшого перебування в закладі та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування над ними. Невиконання закладом вказаного обов'язку створює ризики юридично необґрунтованого тримання осіб у закладі, що може розцінюватися як порушення права на свободу та особисту недоторканність, гарантованого статтею 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Під час вивчення медичної документації встановлено, що адміністрацією закладу, всупереч вимогам статей 11, 12 Закону України «Про психіатричну допомогу», не забезпечено отримання від підопічних усвідомлених згод на амбулаторну психіатричну допомогу та на проведення психіатричного огляду, форми яких затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 15.09.2016 № 970.

Також закладом не дотримано вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом МОЗ від 08.08.1995 № 147, а саме: гематологічний контроль підопічним, які приймають клозапін, не здійснюється щомісячно.

У порушення пункту 4 розділу II Правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах,

затверджених наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584, у приміщенні, в якому зберігаються лікарські засоби, відсутній термометр та гігрометр для здійснення контролю за температурою і вологістю повітря.

Усупереч вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.12.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування», медичними працівниками закладу не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о). Відсутність належного документування тілесних ушкоджень може перешкоджати розслідуванню таких випадків та створює умови для порушення прав підопічних на захист і безпеку.

У закладі наявна карантинна кімната для спостереження за новоприбулими підопічними протягом 14 днів для виявлення проявів гострих інфекційних хвороб. Проте в карантинній кімнаті відсутня вбиральня та духова, що не відповідає вимогам Державних будівельних норм В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

У філії не забезпечено належної організації питного режиму: підопічні, які належать до маломобільних груп населення, не мають безперешкодного та постійного доступу до питної води, що може становити загрозу для їх життя і здоров'я.

Під час відвідування встановлено, що заклад не забезпечує дієтичного харчування для підопічних, що є порушенням вимог пункту 6 Типового положення та створює додаткові ризики для здоров'я підопічних, особливо у осіб, які потребують спеціального харчування через хронічні захворювання.

Групою НППМ виявлено продукти, термін придатності яких закінчився, що є загрозливим фактором харчового отруєння підопічних та порушує вимоги Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

Приміщення ПНІ не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», а саме: заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможлиблює організацію прогулянок для маломобільних та ліжкових хворих підопічних, які проживають на другому поверсі закладу; в коридорах житлових корпусів відсутні горизонтальні поручні з обох боків; санітарно-гігієнічні кімнати не обладнано поручнями або іншими пристосуваннями; дорожні покриття на території закладу не дають змогу без сторонньої допомоги пересуватися підопічним, які відносяться до маломобільних груп населення.

Окрім того, у порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» у філії не забезпечується проведення заходів з реабілітації осіб з інвалідністю. В особових справах підопічних, які мають статус особи з інвалідністю, відсутні оновлені Індивідуальні програми реабілітації, що

свідчить про невиконання вимог щодо реалізації реабілітаційних заходів відповідно до індивідуальних потреб.

Житлові кімнати підопічних, зокрема ліжкових хворих, не обладнані кнопками виклику персоналу, що ускладнює звернення за медичною допомогою у разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі.

Стаття 48 Конституції України гарантує кожному громадянину право на достатній життєвий рівень, що включає належні умови проживання. У порушення вимог ДБН В.2.2-18:2007 житлова площа на одну особу в окремих житлових кімнатах закладу складає менше законодавчо встановлених норм.

Приміщення відділень № I та № II філії перебувають у незадовільному технічному стані та потребують капітального ремонту з встановленням належного освітлення та усуненням стійкого неприємного запаху.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – КЗК) у Восьмій Загальній доповіді [CPT/Inf (98) 12] зазначає, що заклади необхідно підтримувати у належним чином відремонтованому стані.

У житлових кімнатах жіночого відділення закладу наявний стійкий неприємний запах, що свідчить про низький рівень догляду за підопічними.

У порушення вимог пункту 6.2.3.4 ДБН В.2.2-18:2007 у приміщенні їдальні відсутні умивальники.

Підопічні закладу використовують при прийомі їжі тільки металевий посуд. КЗК у Восьмій Загальній доповіді зазначає, що підопічним слід надавати можливість користуватися елементами звичайного «нелікарняного» життя, зокрема відповідним посудом, що є частиною програми психосоціальної реабілітації.

В окремих житлових кімнатах ПНІ відсутні необхідні меблі, зокрема приліжкові тумбочки, стільці, обідні столи, шафи для одягу, що не відповідає вимогам розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857.

Групою НПМ встановлено, що в окремих кімнатах відсутні особисті речі підопічних. Відповідно до пункту 34 Восьмої Загальної доповіді КЗК, підопічним слід дозволяти зберігати особисті речі, зокрема фотографії та книжки, у місцях, що замикаються на ключ. Відсутність такої можливості може сприйматися як посягання на особисту безпеку та незалежність.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3б пункту 4 Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2025 № 904, Міністерство соціальної

політики, сім'ї та єдності України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема

організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг філією комунального закладу Львівської обласної ради «Грушківський психоневрологічний інтернат», а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Львівської обласної військової адміністрації.

2. Львівській обласній військовій адміністрації, Львівській обласній раді забезпечити вжиття заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності закладу.

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування філії комунального закладу Львівської обласної ради «Грушківський психоневрологічний інтернат» на 21 арк.

**Уповноважений Верховної Ради
України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Гризлова Майя (032) 255 09 50

